

6. Nacional'na akademiya obrazotvorchogo mistectva i arhitekturi [Elektronnij resurs] / Sajt NAOMA. URL: <http://www.naoma.edu.ua/> (data zvernennya: 12.10.2018).

7. Akademia Sztuk Pieknych im. Eugeniusza Gepperta we Wroclawiu [Elektronnij resurs] / Sajt Akademii obrazotvorchih mistectv im. Jozheniusa Gepperta u Vroclavi. URL: <http://www.asp.wroc.pl/>(data zvernennya: 12.10.2018).

***Abstract** The article discloses the meaning of the term "project culture" and represents results of the comparative analysis of diploma projects of the leading artistic institutions of higher education of Ukraine and the near abroad are presented for revealing the degree of development of the project culture of future graphic designers in professional training.*

***Key words:** project culture, professional training of designer, diplomas projecting, graphic design.*

УДК 378.034:174

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОЗДАТНИХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Наталія Єгорова,

*Викладач Криворізького професійного
гірничо-технологічного ліцею, кваліфікаційна
категорія «спеціаліст першої категорії»
e-mail: egorova80@ukr.net*

***Анотація.** У статті основні морально-етичні якості позиціоновано в двох контекстах: із одного боку, як невід'ємні індивідуально-особистісні риси людини, а з другого – як важливий складник підготовки конкурентоздатного кваліфікованого робітника. Особливу*

увагу автор актуалізує на ролі і значенні аналізу художніх творів на уроках зарубіжної літератури, що є важливим засобом формування таких моральних якостей: людяність, доброта, справедливість, толерантність, повага до інших та самоповага, працелюбність, відповідальність. Обґрунтовано, що саме уроки літератури слугують ефективними засобами формування в учнів позитивних моральних якостей.

Ключові слова: морально-етичні якості, кваліфікований робітник, загальнолюдські цінності, конкурентоспроможність, самооцінка.

Постановка проблеми. ХХІ століття – це час визначення моральних, духовних і загальнолюдських цінностей, час нових знань, народження нової людини, нової якості життя, нових ідей, час впровадження нових здобутків, нової інформаційної культури.

У сучасній освіті гостро стоїть проблема морального розвитку особистості. Кожна цивілізована країна дбає про духовний потенціал суспільства взагалі і кожної людини, зокрема. Усе це разом пов'язане з рівнем загальної освіти, увагою до розвитку загальнолюдських можливостей особистості, створення умов для її творчої, пошукової, дослідницької реалізації, а значить для розвитку її креативності та конкурентоспроможності.

Урок літератури, з допомогою книги, покликаний поєднати людину з життям, морально підтримати її в сьогоденному складному суспільстві, навчити краще розуміти не тільки себе, а й оточуючих, правильно розставити пріоритети та вміти представляти себе як кваліфікованого робітника.

Зазначені проблеми полягають в тому, що на сучасному етапі розвитку освіти та суспільних відносин зростають вимоги до особистості як суб'єкта всіх соціальних процесів, виникає необхідність врахування

фактору психологічної готовності молоді до здійснення тих чи інших дій у сучасних умовах, забезпечення самореалізації та самовираження для досягнення життєвого успіху, а не тільки оволодіння певними знаннями.

Все у світі починається з любові: нове життя, нові стосунки, нова людина, нове відношення до своєї справи. Тільки закоханість у світ, у людей, у мрію, у свою професію може стати тією живою силою, що допоможе здолати всі труднощі та негаразди й залишити по собі щось варте людської шани.

Аристотель писав: «Морально прекрасно називають людину досконалої гідності... Адже про моральну красу говорять з приводу доброти: морально прекрасним називають справедливу, мужню, благородну і взагалі володіючу всіма добротою людини».

В усі історичні часи суспільство було зацікавлене у формуванні такої особистості, яка б за своїми соціально-виробничими, господарськими, підприємницькими, морально-етичними й культурно-цивілізаційними орієнтаціями відповідала б його традиціям, уявленням і вимогам. У цьому плані призначення виховання обумовлене об'єктивною необхідністю послідовного засвоєння особистістю майбутнього кваліфікованого робітника правил і норм суспільної поведінки, навичок культурно-етичного та морального життя в суспільстві.

Аналіз результатів останніх досліджень, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Формування моральної свідомості та почуттів стало об'єктом дослідження психологів (І. Бех, О. Гришанова, А. Ковальов, Г. Костюк, Л. Долинська), а питання підготовки конкурентоздатних фахівців досліджували (Т. Глушанок, Є. Корчагін, Н. Ничкало, О. Олейнікова, Л. Отставнова, А. Нуртдінова, В. Сохабаєв та ін.).

Мета статті: дослідити основні поняття морально-етичних якостей як особистості в цілому, так і як складову підготовки сучасного конкурентоздатного кваліфікованого робітника на уроках зарубіжної літератури, шляхом аналізу художніх творів.

Актуальність. В суспільстві завжди гостро стоїть проблема в вихованні не тільки конкурентоспроможного працівника, а Людини з великої літери, справжнього громадянина своєї держави. Сучасному професіоналу, повинні бути притаманні такі моральні якості: людяність, доброта, справедливість, толерантність, повага до інших та самоповага, працелюбність, відповідальність. Тому вкрай важливо, на сьогоднішній день, приділяти на уроках літератури достатньо часу саме для формування позитивних моральних якостей в учнів.

Виклад основного матеріалу. Враховуючи свій багаторічний педагогічний досвід я зрозуміла, що особливо гостро морально-етичні проблеми постають перед людиною саме у підлітковому віці. Річ у тому, що сучасним учням притаманні роздуми про світ і про своє місце у ньому, тим більше, що у певний період відкриваються розбіжність книжкових і реальних істин. Цей період є періодом швидкого захоплення новими ідеями, періодом зміни почуттів, настроїв, думок, захоплень, періодом інтересу до власної особистості, пошуку ідеалів, сенсу життя, незадоволення собою. Усе це є вагомим чинником морального розвитку. Таким чином, важливо не тільки формувати в учнів моральні поняття, а й аналізувати на уроках зарубіжної літератури ситуації морального вибору.

У зв'язку з цим постає питання: звідки ж черпати моральні ситуації, аналіз яких сприятиме формуванню моральності учнів? Однозначно, як із життя так і художньої літератури.

Під час вивчення предмету, читаючи різноманітні художні твори, учні вчаться бути добрими, справедливими, відвертими, моральними, вміти співпереживати іншим та допомогти в скрутну хвилину. І цей потенціал треба використати якнайповніше. Як на мене, незрівнянно важливіше для вчителя літератури, підготувати не просто кваліфікованого працівника, навіть, не гарного професіонала, спеціаліста в своїй галузі, а насамперед – Людину, Особистість.

Але при цьому, я помітила, що у моїх учнів часто занижена самооцінка, вони невпевнені в тому, що вони можуть правильно міркувати та висловлювати свої думки. Провідним компонентом у критерії позитивна професійна «Я – концепція» є самооцінка особистості. Самооцінка – судження людини про міру наявності в неї тих чи інших якостей, властивостей у співвідношенні з певним еталоном, зразком [2, с. 296].

Відображаючи рівень людини задоволення чи незадоволення собою, самооцінка створює основу для сприймання власного успіху чи невдачі в професійній діяльності, досягнення мети певного рівня, тобто рівня домагань особистості. Рівень домагань особистості – це прагнення досягти мети тієї складності, на яку людина вважає себе здатною [5, с. 20]. В основі рівня домагань лежить самооцінка своїх можливостей, як особистісних, так і професійних.

Наприклад, під час вивчення поетів-символістів ХІХ століття, зокрема Волта Вітмена можна створити проблемні ситуації, задаючи учням такі проблемні запитання.

Чому поет чує саме пісні, оглядаючи життя трудової Америки?

Чи є краса, на вашу думку, у праці звичайних трудівників?

Чи можна, на вашу думку, бути щасливим, не посідаючи помітного місця у суспільстві?

У чому, на думку автора, полягає гармонія Всесвіту? Яку роль відіграє в ній людина?

Як поет пояснює, що таке «трава»? Чи поділяєте ви таку думку?

А вивчаючи вірш Шарля Бодлера «Гімн Красі»:

Як ви зрозуміли зміст вірша?

Що таке гімн? Поясніть назву вірша.

З яким образом асоціюється у поета краса?

Чи можна вважати, що образ краси у вірші Бодлера однозначний?

Продуктивність дискусії залежить від ґрунтового оволодіння учнями необхідною інформацією. Наприклад, аналіз поезії П. Верлена «Поетичне мистецтво».

Яку найпершу вимогу ставить автор до поетичного слова?

Як ставиться автор до чітких, ясних барв, що пропонує?

Що говорить поет про порушення проблем сьогодення, наскільки вони, на його думку, сумісні з поезією?

Як автор ставиться до прийомів риторики, рим, із чим їх порівнює?

Який зміст вкладає, на вашу думку, поет у слово «література»?

Знаючи вікові особливості моїх учнів, я сміливо можу передбачити, які теми їх цікавлять, зокрема, вивчаючи творчість французьких поетів-символістів, перед моїми учнями постає досить цікава мета: дослідити, які життєві події надихали поетів на створення творів. Тому можу запропонувати наступне завдання.

Вставте пропущені слова у текст телеграми, яку отримав Бодлер з-за кордону на підтримку його збірки

«Квіти зла», з якої французьке правосуддя вилучило кілька віршів: «Я браво! З усіх моїх сил браво вашому могутньому талантові. вашу руку. Поет Віктор Гюго». (Слова для довідки: а) несучу, вітаю; б) мовчу, роблю; в) кричу, тисну; г) пишу, подаю.)

Залучення майбутніх кваліфікованих робітників до різних видів діяльності передбачає їх здатність і готовність до самореалізації у відповідних соціальних ролях. Ступінь підготовки особистості учня до виконання відповідальних соціальних ролей розглядається в якості об'єктивного свідчення й показника повноцінності й вихованості особистості.

В роботі мною зазвичай практикується передусім гуманістичний стиль взаємин який визначається такими морально-етичними координатами: «не забороняти, а спрямовувати»; «не змушувати, а переконувати»; «не залякувати, а вислуховувати мотивацію»; «не командувати, а взаємодіяти»; «не обмежувати ініціативу, а надавати свободу вибору». [4, с. 16]. На мою думку, суть цієї ідеї полягає в наданні учням досить широких повноважень по організації власної творчості та реалізації, що допомагає учням проявляти себе в повсякденному житті, вони отримують можливість моделювати власну діяльність, тобто бути ініціативними й самостійними.

Система уроків зарубіжної літератури здатна перетворити як навчання так і виховання в справжній процес творення й самостворення, здатна трансформувати його в режим самовиховання, забезпечуючи умови для ефективного й конструктивного становлення та розвитку майбутнього кваліфікованого робітника.

Висновок. Формування морально-етичних якостей на уроках зарубіжної літератури як складова підготовки сучасного конкурентоздатного кваліфікованого робітника, є важливою і потрібною роботою, адже для розбудови нашої держави і її подальшого розквіту основним

завданням стає розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей. Працівник, який в своїй роботі керується, в першу чергу, моральними цінностями, цінує духовні здобутки, поважає думку інших, вміє висловлювати свої думки з різних тем – ось справжній професіонал і гордість нашої держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вукіна Н. В., Дементієвська Н. Л., Сизенко І. М. Критичне мислення: як цього навчити: Науково-методичним посібник / За наук. ред. О. І. Пометун. Х 2007. 190 с.
2. Ничкало Н. Г. Трансформація професійно-технічної освіти України: монографія К. : Пед. думка, 2008. 200 с.
3. Пуліна Г. О. Складні теми зарубіжної літератури. ВАТ «Дніпрокнига», 2006.
4. Снісар С. Е. Робота над проблемою виховання духовності на уроках літератури. Княжицький НВК Звенигородського р-ну Черкаської обл., 2015. 9 с.
5. Стецкевич Л. М. Психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. М. Стецкевич, О. В. Тарасова. – Кривий Ріг : ВЦ КТУ, 2009. 180 с.
6. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика : монографія / за ред. Н. Г. Ничкало; Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2011. 439 с.
7. Юрчак В. Допомогти пробудитися // «Зарубіжна література». №3. 2007. С. 8-15.

REFERENCES

1. Vukina N. V., Dementievs'ka N. L., Sizenko I. M. Kritichne mislennya: yak c'ogo navchiti: Naukovo-metodichnim posibnik /Za nauk. red. O. I. Pometun. H 2007. 190 s.
2. Nichkalo N. G. Transformaciya profesijno-tekhnicnoi osviti Ukraïni: monografiya K. : Ped. dumka, 2008. 200 s.
3. Pulina G. O. Skladni temi zarubizhnoi literaturi. VAT «Dniprokniga», 2006.
4. Snisar S. E. Robota nad problemoyu vihovannya duhovnosti na urokah literaturi. Knyazhic'kij NVK Zvenigorods'kogo r-nu CHerkas'koï obl., 2015. 9 s.
5. Steckeovich L. M. Psihologiya : navch. posib. dlya stud. vishch. navch. zakl. / L. M. Steckeovich, O. V. Tarasova. – Krivij Rig : VC KTU, 2009. 180 s.
6. Sushenceva L. L. Formuvannya profesijnoi mobil'nosti majbutnih kvalifikovanih robitnikiv u profesijno-tekhnicnih navchal'nih zakladah: teoriya i praktika : monografiya / za red. N. G. Nichkalo; Institut profesijno-tekhnicnoi osviti NAPN Ukraïni. Krivij Rig: Vidavnichij dim, 2011. 439 s.
7. YUrchak. V. Dopomogti probudititsya // «Zarubizhna literatura». №3. 2007. S. 8-15.

NATALYA YEGOROVA. FORMATION OF MORAL AND ETHICAL QUALITIES AS AN IMPORTANT COMPONENT OF THE TRAINING OF COMPETITIVE SKILLED WORKERS

The basic concepts of moral and ethical qualities as a personality as a whole, are represented at tse article and as a component of the preparation of a modern competitive skilled worker an the lessons of Foreign Literature, through the analysis of literali works. After all, a modern professional must have the following moral qualities: humanity, kindness, justice,

tolerance, respect for others and self-esteem, hard work, responsibility. Therefore, it is necessary to devote enough time in the literature lessons to create positive moral qualities in the students.

Key words: *moral and ethical qualities, skilled worker, universal human values, competitiveness, self-esteem.*

УДК 377:742:75

РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-КОНСТРУКТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ЯК МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ПЕДАГОГІЧНА ЗАДАЧА

Ганна Шкарупа,

викладач коледжу мистецтв та дизайну

Київського національного університету

технологій та дизайну, м. Київ

ORCID: 0000-0001-8062-45XX

e-mail: ann.shkarupa@gmail.com

Анотація. Динамічний розвиток суспільства в цілому, а також і спрямованість сучасних українських закладів освіти на інтеграцію в Європейський освітній простір, зумовлюють необхідність реформування професійної підготовки в освітній системі. Постійне оновлення виробничих технологій та вимог ринку праці до професійних компетентностей випускників посилюють важливість налагодженої міжпредметної інтеграції серед дисциплін професійного спрямування та вимагають модернізації змісту навчальних програм. Для ефективної реалізації цих задач в межах окремого навчального закладу необхідна цілеспрямована та злагоджена робота педагогічного колективу.